УГОДОВЦІ І ЕВОЛЮЦІЯ.

Що кажуть опортуністи?

Як прислухатись до крутійних балачок соціялістів-опортуністів, то люди можуть справді подумати, що комуністи тільки того й домагають ся й за те борють ся, щоби зруйнувати теперішні форми громадянства навіть разом з його найкориснішими установами, тільки до того й стремлять, щоби насильним засобом здійснити свої соціялістичні ідеали, хоч би то було навіть в супереч бажаням робочої кляси.

Вони, оті опуртуністи, запевняють усіх, що комуністи стоять за те, щоби силоміць утовкти в пролетарські голови нові ідеї про господарство й продукцію і що комуністи, вихваляючи революцію, одночасно відкидають саму ідею еволюції, сю ідею, яку як хто відкидав, то відкидає й саму соціольогічну науку.

Досить нам зазирнути в писаня Рамсея Макдоналда, або Карла Кавцького, які є підпорою й теоретиками сучасного соціялізму (угодового), досить раз переглянути якусь їх статю в ґазеті, або послухати їхні промови, щоби відкрити, що вони вважають себе еволюційними соціялістами в протилежність комуністам, які так "ненауково" непохитні в практиці й непримиримі в прінціпах.

Ми дуже охочо залишали би їх спокійненько стерчати в їхніх "еволюційно-наукових фортецах", коли би їхні удавано наукові становища не були в ґвалтовних і нетерпучих суперечках з науковим соціялізмом, та коли би так залишити, не здравши машкари з їхніх фальшивих претенсій на науковість, не було так шкідливо для інтересів робітничої кляси.

Розуміють ся, сї "еволюціоністи" не заперечують і ніколи не заперечували ідею революції, але се не заважає їм нападати на комуністів з обвинуваченем їх в утопізмі. Не треба далеко ходити за поясненем сієї гри. Вони шукають доказів, щоби довести неможливість революції, яку вони ненавидять усім своїм серцем, а їхні "еволюційні докази" являють ся для них лише приводом для нападу на комунізм.

Коли соціял-опортуністи виходять зі своїм знарядем на бій з комуністами, вони починають із закидів, що диктатура меншости, є вже через свою меншість примушена переводити в житє свої закони силоміць, і далї твердять, що комуністи пробують запродати соціялізм в житє декретами, котрих ніхто не слухає. Опортуністи намагають ся усіма силами довести, що революційний, наглий перехід суспільности від одної форми до другої є наперед засуджений на загин, бо такий швидкий перехід був би противний науковим законам еволюції, яка не допускає иншого як повільного перетвореня суспільности.

Було би до річи згадати тут, що будучи наперед переконаними, що революція всеодно має загинути, соціял-опортуністи та їхні практичні послїдовники — соціял-зрадники, скірзь заняли остре, вороже становище супроти соціялістичної революції. При чому, в країні, захопленій революцією, ся опозиція опортуністів набрала характеру збройної й зрадницької боротьби проти соціялізму; знову в других країнах, де клясова війна ще не проявилась в отвертих збройних сутичках між буржуазією й пролетаріятом, їхня ворожнеча приняла дволичний, лицемірний характер.

Шляхом революції — шляхом еволюції.

Які-ж погляди на еволюцію мають комуністи? Чи вони справді чинять тільки заколоти, бунти й хочуть запровадити соціялізм тільки багнемати? Чи справді вони заперечують еволюцію й воліють краще революцію, бо сей шлях скорше і швидше веде від капіталізму до соціялізму? Чи опортуністи потрапили збити докази, що революція є єдиним і одиноким шляхом до соціялізму?

Щоб відповісти на сї всї запитаня, ми повинні розглянути події російської революції. Коли по листопадовій революції 1917 року большевики прийшли до влади, то вони відразу взяли ся за розвязанє завданя про негайне перетворенє капіталістичного суспільства в соціялістичне. Коли би вони ухопили ся за звичайні способи угодовства, коаліцій та лагідних балачок з буржуазією, як се робили соціялісти - опортуністи, то вони би тим самим зрадили справу соціялізму, обдурили би трудящі маси і тоді розуміеть ся не було би ніякої соціялістичної революції, а тільки самий звичайний переворот, coup d'etat, з результатом простої заміни одного уряду другим. То була би переміна фіґур, постатий, але форма громадянського устрою лишилась би незмінною.

Припустім навіть, що вони пішли би далї шляхом переведеня в житє більше радикальних законів, ось як зробили, наприклад, українські соціял-опуртністи, і все таки вони не змогли би удержатись на своїх позиціях і утримати своє остре становище. Скоро вони все одно були би примушені впасти у щось таке, зовсім капіталістичне й повернути знову до звичайного капіталізму з тією хіба рисою, що на чолї сього капіталістичного уряду стояли би соціялісти, як се бачити можна у Німеччині. Тепер ми спитаємо, чи була би та метода соціял-опортуністів дійсно "еволюційною"? Чи була би вона справді в повній згоді із законами "соціольогічної науки"?

З "еволюційного" досвіду опортуністів на Україні, в Грузії, Угорщині, Австрії, Чехословаччині й Німеччині ми ніяк не можемо нічого відкрити такого, що вказувало би нам на який будь поступ до соціялізму. Скрізь ми бачимо лише звичайне багно буржуазної суспільности і даремно ми шукали би там яких ознак чи слїдів "еволюційного соціялізму": нічого би там не побачили, крім мусованя зруйнованої капіталістичної суспільности.

Комуністи скрізь виразно заявляють, що доки політична й економічна влада лишаєть ся в руках капіталістів та їхніх льокаїв, доти не може бути ніякого питаня про так званий еволюційний перехід до соціялізму.

Дійсно, капітал нагромаджуєть ся все більше й більше, сфера його впливів повільно охоплює цілу земну кулю, засоби продукції непомірно зростають, а матеріяльне річеве оточенє й технічне середовище вже давно уможливили запровадженє соціялізму, але ніде нічого у виді наближеня капіталістичної громади до соціялізму не можна замітити на поверхні сучасної капіталістичної суспільности. Навпаки, нам навіть видаєть ся, що абсолютна міць капіталізму за минуле десятиліте зросла ще більше ніж коли небудь, по всіх ознаках його підвалини капіталізму не були захитані, хоч не зважаючи на очевидний зріст пролетаріяту, захитаність підвалин капіталізму незначна; не вважаючи на зміцненє його соціольогічної протилежности, пролетарської кляси, що нині стала такою могутньою, абсолютна сила капіталізму за минулі десятиліття зросла ще більше, як коли небудь. А коли які зміни в капіталістичному громадянстві й відбулись, так се були раз-у-раз ті самі зміни, що підготовили світову революцію, без якої людськість мусіла була би застрягнути в безвихідній слїпій притоці.

Вихід із притоки.

Ось чому комуністи доводять, що єдиним виходом, єдиним засобом видряпати ся із слїпої, непроходимої закутини й єдиним можливим способом уратованя людськости разом з її загроженою культурою і виведеня її на шлях еволюції, буде скинути капіталістичне пановане, викорінити його з лиця землї, а його шкідливі установи замінити соціялістичними. Сама головна річ — се убити засаду, прінціп, знищити підвалину капіталістичної суспільности, а се і є точне значінє, в сьому полягає змисл соціялістичної революції. А вже потому надходить еволюційний процес повільного здійсненя соціялістичних ідеалів, утворенє нових форм і тоді настає хвиля орґанізації суспільности, просякненої такими звичаями й правами, які ґрунтуватимуть ся у найважнійших засадах праці. І тоді розгорнуть ся широкі еволюційні шляхи до комунізму.

Подивімось, що робили соціялісти-угодовці (опортуністи) в Росії. Колись вони вкупі з соціял-революціонерами були засновниками й теоретиками закона про соціялізацію землї, але протягом революції вони утяли весело танець з кадетами й всїлякими лїбералами й намагали ся з усіх сил їх переконати, як дуже корисно було би для поміщиків, коли би вони згодили ся дурно уступити свої землї селянам. І чи не стало всім соціялістам ясно, що вони нікчемно збанкротували зі своїми намірами соціялізувати землю в сей мент, коли вони почали утиски проти селянських Земельних Комітетів і ухвалили ждати переведеня соціялізації землї до Установчих Зборів? Але се якраз і є те, що вони називають еволюційними методами, як протилежними большевицькому революційному чину, негайній передачі всієї землї селянству.

Комуністи довершили соціяльну революцію і тим самим утворили в земельних відносинах нову підвалину, яка звучить так: земля належить тим, хто її обробляє. Після того, як старі земельні відносини були скасовані, настала нова еволюційна доба, яка вже треває більше двох років з половиною, і яка ще має тревати довго в майбутньому. А тоді, і тільки тоді, сільське господарство набуде цілковито иншого вигляду й соціялістична суспільність, яка тепер перебуває лише в зародковому процесї росту, перетворить ся в нову будівлю громади, себто в комунізм.

Але навіть та кристалізація нових економічних взаємин, отсе зміцненє соціялістичного способу володіня, а далї й продукції, спершу в сільсько господарчій сфері, а потім і в цілому обшарі економічного житя все-ж таки буде громадою переведена, бо тільки на зовні видаєть ся непорушною в своїх статичних формах, а по сути рухливість (динаміка) громади майбутнього (комунізм) буде досконало пристосована до невпинного процесу суспільної еволюції. Соціялістична суспільність буде завжди саме найдосконалшою формою громади для прибираня висших форм розвитку.

Г. Піддубний.
("Нова Доба".)

Совітський аероплян над Будапештом.

ВІДЕНЬ, 16. липня. — До місцевої ґазети "Арбайтер Цайтунґ" доносять з Будапешту, що недавно над сим містом мав появити ся російський аероплян, котрий кинув велике число проклямацій на угорській і німецькій мовах. В тих проклямаціях закликало ся угорських робітників до ви тревалости і рішучости і говорило ся, що кінець кровавого режіму Гортого вже недалекий.

Поява сего аеропляна зробила велике враженє на жителїв столиці.

Скинувши проклямації, аероплян щез.

ТРЕТИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ І ЙОГО ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧІНЄ.

Перегляньмо історію всїх трох Інтернаціоналів:

Перший Інтернаціонал істнував від 1864 до 1872 року і був фундаментом для інтернаціональної орґанізації робітництва, підготовкою для революційної боротьби з капіталізмом.

Другий Інтернаціонал, який тревав від 1889 до 1914 року, був інтернаціональною орґанізацією пролетарського руху, яка незвичайно зростала і поширювала ся в масах, але разом з тим наступив упадок ре волюційних завдань, коли опортуністи пішли на уступки й компроміси з буржуазією, яка остаточно довела до соромного упадку II. Інтернаціоналу.

Третий Інтернаціонал повстав щойно в 1918 році, коли довголїтня боротьба з опортунізмом і соціял-шовінізмом, яка в часї світової війни досягла свого вершка слави, — спричинила утворенє комуністичних партій в кількох народів й краях. Одначе формальне істнованє III. Інтернаціоналу починаєть ся від часу 1. конґресу, який відбув ся в Москві, в марті 1919 року.

Характеристичні черти III. Інтернаціоналу, се — негайне переведенє і закріпленє в житє ідей, які ми одідичили в спадщині по Марксови, остаточна реалізація завдань соціялізму і робітничого руху, які почав новий, третий, міжнародний союз робітництва закріпляти шляхом диктатури пролетаріяту і при помочи соціялістичних радянських републик.

Перший Інтернаціонал поклав основи для боротьби міжнародного пролетаріяту за здійсненє соціялізму.

Другий Інтернаціонал був добою поширеня робітничого руху в богатьох країнах і народах.

Третий Інтернаціонал одержав у спадщині успіхи з праці II. Інтернаціоналу, за виключенем його опортунізму, соціял-шовінізму, буржуазних і дрібноміщанських ідей і починає здійснювати диктатуру пролетаріяту.

Міжнародний союз соціялістичних партій, який проводить всесвітним, революційним рухом — боротьбою пролетаріяту за визволенє робітництва з капіталістичної неволї — спочиває тепер на нових основах, яких досї не мав пролетаріят, а сею основою, сим фундаментом — се радянські републики, які є міжнародним висловом диктатури пролетаріяту і наглядною ознакою його побіди над капіталізмом.

З точки погляду всесвітної історії значінє Третого Комуністичного Інтернаціоналу лежить в сьому, що він переводить в житє великі гасла Маркса, дає розвязку проблем соціялізму і робітничого руху, яка заключаєть ся в словах: "диктатура пролетаріяту!"

Сї ґеніяльні теорії, прямо пророцтво — стає дійсностю.

Сї два латинські слова "диктатура" і "пролетаріят" є тепер найбільше популярними виразами всїх европейських язиків, що більше, на кожду мову світа їх зараз переведено. Нова доба у всесвітній історії починаєть ся.

Людство скидає зі себе останні окови рабства, капіталістичне й імперіялістичне невільництво.

Визволяючи себе з сього вікового рабства, людство у перве вступить на шлях справжньої волї, свободи.

Як же се стало ся, що першою країною, яка завела у себе диктатуру пролетаріяту і зорґанізувала совітську републику — була саме одна з найбільш назадницьких країн Европи? Ми не помиляємось, коли скажемо, що якраз сей контраст між відсталостю Росії та її наглим скоком до найвисшої форми демократії, — обминаючи буржуазну демократію а переводячи радянську, або пролетарську републику, — саме сей контраст, чи краще противорічивість (чого не можуть зрозуміти опортуністи і філїстри, якими є в першому ряді провідники сьогочасного соціялізму) є одна з причин, котра утруднює докладне зрозумінє ролї совітів для Західної Европи.

Робітничі маси всїх країн інстинктовно відчули вагу совітів, як влучну зброю пролетаріяту і як доцільну форму пролетарської держави. Тільки їх "проводирі", зіпсовані опортунізмом і далї покланяють ся буржуазній демократії, яку тепер називають вони "загальною демократією".

Не диво, що заведенє диктатури пролетаріяту — вже на перший погляд творить яркий контраст між відсталостю Росії та її "скоком" понад і поза межі буржуазної демократії. Навпаки, було би дивним, наколи би історія дала нам нову форму демократії без жадних противорічностий і контрастів.

Всякий марксїст, пересїчний освічений чоловік, ознайомлений із сьогочасною наукою, скаже вам, коли хто поспитає його: чи перехід від капіталістичної держави до диктатури пролетаріяту у всїх країнах відбуватиметь ся по тій самій лінії й буде всюди однаковий? — без найменшого сумніву відповість, що ні! В капіталістичному світі немає ніде рівности, нема гармонії, нема рівного взаїмновідношеня. Кожда країна має свої питомі прикмети, відмінну суспільну топоґрафію, ріжнорону ступінь розвою капіталізму або робітничих орґанізацій і т. п. Процентове відношенє розвою є ріжноманітне.

Коли Франція переживала свою велику буржуазну революцію (в 1779 р.) і захопила нею майже всї европейські держави, — тоді Анґлія стала на чолї контрреволюційної коаліції, хоча з капіталістичної точки погляду Анґлія була більше розвинена чим Франція. Тогочасний анґлїйдї в собі богато прикмет буський робітничий рух мав тодучого марксізму.

Коли-ж Анґлія зробила ся тереном першого справді робітничого руху, в якому проголошено широкі пролетарсько-революційні домаганя так званого "картізму" (поширенє політичних прав й волї), і хоч на европейській полосї тоді почали ся буржуазні революції, то у Франції навпаки вибухла перша горожанська війна поміж пролетаріятом і буржуазією.

Анґлія дає клясичний примір сього, що — як говорив Енґельс, — буржуазія з'єднала ся з аристократією праці, яка походила з висших рядів пролетаріяту, щоби поконати революцію. Завдяки сьому, ся найбільш капіталістично розвинена держава полишила ся на кілька десятків лїт позаду своїх сусїдів, які раньше переживали пролетарські революції. І хоч Франція на якийсь час задавила обі пролетарські революції 1848 і 1871 рр., то мимо всього, отсї геройські змаганя робітничої кляси з буржуазією є важними подіями у всесвітній історії. В 70 роках XIX. столїтя Німеччина хоч економічно стояла далеко позаді Анґлії й Франції, то прецінь довгі лїта проводила вона інтернаціональним робітничим рухом.

Розвиток громадянства поступає нестримно в напрямі диктатури пролетаріяту, хоч не все з однаковою скоростю, або не однаковим шляхами.

Коли Карло Кавцький ще марксїстом був і ще перед тим, поки він став ренеґатом робітничої справи, тоді написав він статю п. з.: "Раби і революція". В сїй статї розбирає він історичні умовини, які мали пособляти перехід міжнародного революційного руху в руки рабів.

Тепер се й стало ся. Хвилево і розуміеть ся тільки на короткий час — провід в революційному пролетарському Інтернаціоналї спочиває в руках Росіянів так само, як в ріжних періодах XIX. столїтя був він в руках Анґлїйців, опісля Французів і Німців.

Я не раз і при ріжних нагодах говорив, що для Росії було декше, як для якої другої країни, розпочати пролетарську революцію, але що для неї однак труднійше буде перевести повну реорґанізацію громадянства на справді соціялістичних прінціпах — аж до остаточної побіди.

Нам лекше було починати революцію передовсїм тому, що політична відсталість царської монархії відмежувала Росію від Европи XX. столїтя, і самі народні маси знімали ся до революційного чину; а по друге — до пролетарської революції в Росії проти буржуазії прилучила ся селянська революція проти землевласників. В сей спосіб розпочали ми революцію в жовтни 1917 року, і мабуть не побідили-б так легко, наколи-б не звязали-б обі революції разом: міста й села. Ще в 1856 році — коли Маркс говорив про Прусію, згадував про можливість злученя пролетарської й селянської революції. Від 1905 року були російські большевики за революційно - демократичною диктатурою пролетаріяту і селян.

По трете, Росія була вигідним огнищем революції, бо революція з 1905 року була надзвичайно успішною політичною школою для робітників і селян. Рівночасно її провідники запізнили ся з розвоєм західно-европейського соціялізму, з його "останнім словом", яке в революційній тактиці кинули в маси. Коли би не придбаний досвід з 1905 року, коли би не було буржуазної революції в 1917 році, то не вдала ся би нам пролетарська революція в жовтни 1917 року. Є ще й четверта причина, що пособляла революції, се — ґеоґрафічне положенє Росії, яке дає змогу через довший час боронити ся перед наїздом більш розвинених капіталістичних держав. По пяте, — питомо своєрідні взаємини міського пролетаріяту з селянами пособляли перемінити буржуазну революцію в соціялістичну революцію і з'єднати міський пролетаріят із сільським в один боєвий фронт. По шесте, справі революції пособляла також довга школа страйків і досвід із західно-европейських робітничих рухів, які зробили можливим, коли прийшла кріза в Росії, завести за одним замахом одиноко доцільні пролетарсько-революційні орґанізаційні орґанізації — совіти.

Звичайно, повищий розрахунок не є повний. Але на йому можемо себе й обмежити для осягненя нашої мети.

Так отже місце уродженя радянської або пролетарської демократії є Росія. Се після Парижської Комуни — другий ступінь всесвітного розвою. Робітничо-селянська совітська република Росії є першою соціялістичною републикою в історії світа. Се є новий тип держави, який не може перевести ся. Впрочім сей тип зараз не стоїть одинцем.

Правда, ще богато треба зробити, щоби довершити соціялістичної перебудови. Радянські републики в країнах з висшою культурою, де клясово-свідомий пролетаріят має більший вплив, як в Росії, — мають всякі дані, щоби перегнати Росію, коли раз підуть шляхом диктатури пролетаріяту.

Збанкротований II. Інтернаціонал провалив ся і загибає. На ділї він грає ролю лакея міжнародної буржуазії. Се дійсно жовтий Інтернаціонал. Його визначні проводирі, як прим. Кавцький, є виразом буржуазної демократії, яка називає себе "дійсною" або "чистою" демократією.

Буржуазна демократія пережила вже свій вік подібно, як II. Інтернаціонал віддав свою прислугу, виконавши конечну історичну повинність, поширивши ряди робітничої кляси і приготовивши їх до дальшої боротьби.

Навіть найбільше демократичні буржуазні републики не були і не можуть бути ніколи нічим иншим, як тільки машинами для поневоленя робітників через капіталізм, — як лише знарядем політичної сили капіталу, диктатурою буржуазії. Демократичні буржуазні републики справді проголошують власть більшости, але на ділї йшли на послуги меншости так довго, доки істнувала приватна власність на фабрики, землї та инші засоби продукції.

"Свобода" в буржуазно-демократичних републиках є в дійсности свободою для богачів. Пролетаріят і трудове селянство мусїло в тому режімі призбирювати свої сили для поваленя капіталізму, в якого на послугах стоїть буржуазна демократія, через те не може робітнича кляса так довго користати з дійсної демократії, доки панує всевладно капіталізм.

У перве в історії світа — радянська, або пролетарська демократія витворила нову демократію для трудящих мас, демократію робітників і дрібних селян.

Досї не було в історії правительства, яке представляло би більшість населеня і виконувало би з успіхом владу тої більшости — як зараз влада рад.

А реальна форма пролетарської демократії — диктатура пролетаріяту.

Н. Ленін.

ВИДАВНИЦТВО КУЛЬТУРА

Вже вийшла з друку давно пожадана для українських робітників книжка в українській мові під заголовком:

КОРОТКИЙ ВИКЛАД ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІТ

Написав А. Богданов, переклав на українську мову М. Д.

ЦІНА КНИЖКИ $2.50

Се є одна книжка з найновійших видань в українській мові. Обіймає около 400 сторін друку великого формату. Кождий, хто лише вміє читати по українськи, повинен її сейчас замовити. Замовленя шліть на адресу:

KULTURA PUBL. CO.

414 EAST 9 ST. — — — — NEW YORK, N. Y.

Арештованя у Львові.

"Вперед" доносить, що дня 16. липня рано арештовано у Львові між иншими членів "Бунду" д-ра Феля, д-ра Остера, д-ра Батлера, членів заводових орґанізацій Туша, Дорфмана і Васермана. Всї орґанізації по переведеню ревізії, опечатано.

Арештованє членів Бунду.

В льокалях краківської орґанізації жидівського Бунду доконано 15. липня ревізії і, хоч нічого підозрілого не найдено, арештовано провідників сеї орґанізації. Арештованих інтерновано в таборі Домбю. — В доповненю вчорашної нотатки про арештованє членів львівського Бунду подаємо, що крім вчера поданих, арештовано ще Шапіру і С. Ґезунда. Арештовано разом 9 осіб. Як доносить "Gazeta Poranna", вивезено їх до Кракова.

Німці відбивають українських полонених.

Польська Телеґрафічна Аґенція доносить, що в Ґданську відбили німецькі робітники українських полонених. При тому поранено польських жовнірів з ескорти.